

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHDA MILLIY STRATEGIYANING AHAMIYATI

Mirzaraximova Aziza Baxrom qizi

TDIU, tadqiqotchi

azizamirzarakhimova@gmail.com

Abdullayeva Ismigul Sardor qizi

TDIU, Raqamli iqtisodiyot va

axborot texnologiyalari fakulteti

2-bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu ilmiy ishda iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida telemeditsina xizmatlari o'rganildi. Elektron sog'liqni saqlash, teletibbiyot va iqtisodiy xizmatlar sohasidagi xorijiy va mahalliy olimlarning materiallari o'rganildi, tahlil qilindi, shuningdek, sog'liqni saqlashni raqamlashtirish uchun milliy strategiyaning ahamiyati o'rganildi.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, telemeditsina, Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti, milliy strategiya.

Аннотация. В данной научной работе телемедицинские услуги были изучены в условиях цифровизации экономики. Изучены материалы зарубежных и отечественных ученых в области электронного здравоохранения, телемедицины и экономических услуг, изучены и проанализированы материалы, изучено значение национальной стратегии цифровизации здравоохранения.

Ключевые слова: цифровая экономика, телемедицина, Всемирная организация здравоохранения, национальная стратегия.

Abstract. In this scientific work, telemedicine services were studied in the context of digitalization of the economy. Materials from foreign and domestic scientists in the field of e-health, telemedicine and economic services were studied, materials were studied, analysis was provided, and the importance of the national strategy for the digitalization of healthcare was also studied

Key words: Digital economy, telemedicine, World Health Organization, national strategy.

KIRISH

Inson salomatligi dunyodagi eng qimmatbaho boylikdir. Odamlar qanchalik sog'lom bo'lsa, mamlakatning iqtisodiyoti shunchalik rivojlanadi. Hozirgi kunda barcha mamlakatlar sog'liqni saqlash sohasiga katta ahamiyat berishmoqda. Respublikamizda sohani jadal rivojlantirish bo'yicha katta ishlar amalga oshirilmoqda. 2023 yilda Prezidentning PF-140-sonli "Sog'liqni saqlash tizimini raqamlashtirish

bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmonida sog'liqni saqlash tizimiga ilg'or raqamli texnologiyalarni joriy etish, sog'liqni saqlashning raqamli platformasini yaratish, davolash bo'yicha ma'lumotlar bazalari majmuini yaratish va barcha turdagi profilaktika muassasalarini joriy etish, dasturiy ta'minot va elektron platformalarni ishlab chiqish nazarda tutilgan.[1]

Ushbu maqsadga erishish uchun respublikaning raqamli texnologiyalar, Internetga ulanish va boshqa ko'plab omillar bilan ta'minlanganligini yaxshilash kerak.

ADABIYOTLAR TAHLILI

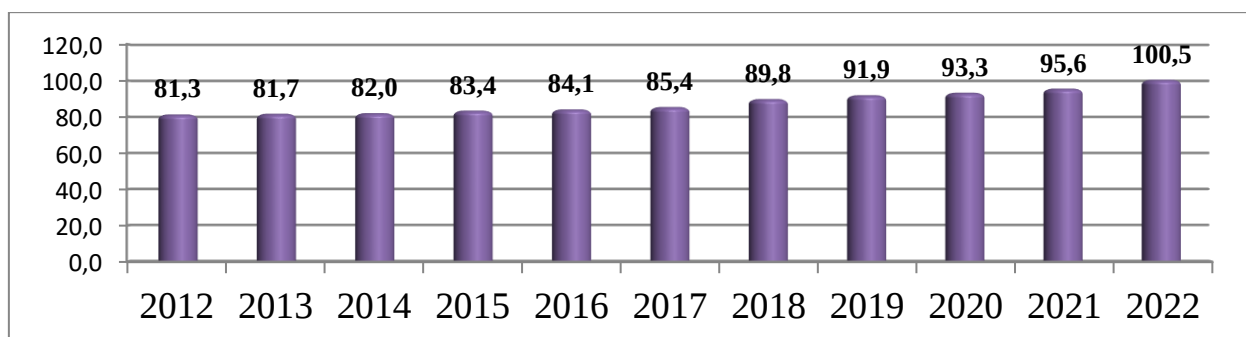
Tadqiqot natijasida ko'plab ilmiy ishlar o'rganildi, ko'plab xorijiy olimlarning ishi natijasida raqamli iqtisodiyotning bir qismi bo'lgan elektron sog'liqni saqlash muammolarini o'rganishga bag'ishlandi. Ulardan biri O.V. Simakov va V.A. Kondratyev MDH mamlakatlarida elektron sog'liqni saqlashni rivojlantirish mavzusida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini sog'liqni saqlashda qo'llash muammolari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini sog'liqni saqlashga joriy etish bo'yicha davlat dasturlari natijalari, erishilgan natijalar tahlil qilindi. erishilgan yutuqlar, mavjud imkoniyatlar va kamchiliklar qiyosiy o'rganilgan.[2] N.V.Shakel va M.S.Ablameykollar, o'z navbatida, elektron sog'liqni saqlash tizimini joriy etish bo'yicha xorijiy tajribani tanqidiy tahlil qildilar va o'z tadqiqotlarini tarmoqni Belarus Respublikasi misolida o'rganishga qaratdilar.[3]

METODOLOGIYA

Aholi salomatligi nazariyasi, sog'liqni saqlash iqtisodiyoti sohasidagi mahalliy va xorijiy olimlarning qarashlari, ularni umumlashtirish telemeditsina xizmatlarini mazmunli talqin qilish va raqamlashtirish sharoitida telemeditsina xizmatlari bozorini tahlil qilish va baholashga mualliflik uslubiy yondashuvni taklif qilish imkonini berdi.

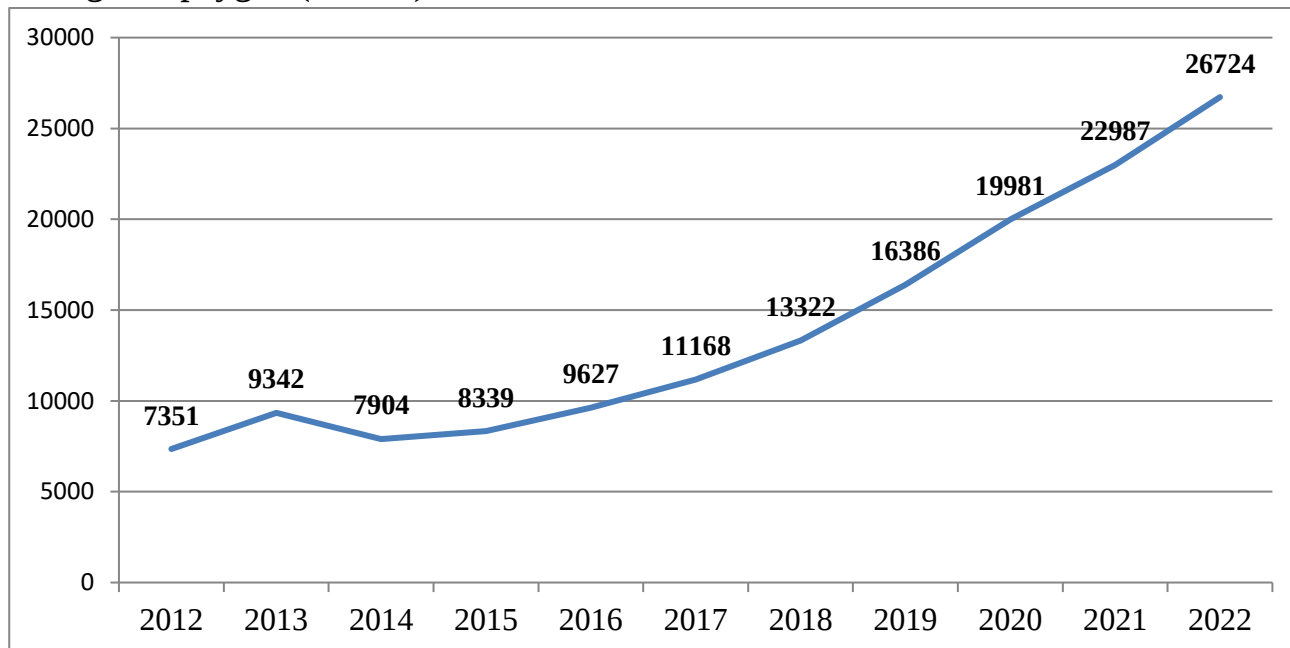
TAHLIL VA NATIJALAR

Statistika ma'lumotlarini tahlil qilib, 2012-2022 yillarga ko'ra respublikada tibbiyot xodimlari soni 81,3 mingdan 100,5 mingga oshdi (1-rasm). [4]

1-rasm. 2012 yildan 2022 yilgacha bo'lgan davrda O'zbekiston Respublikasida tibbiyot xodimlari soni (ming hisobida)

Shu yillar oralig'ida internet tarmog'iga ulanganlar soni esa 7351 mingan 26724 minnga ko'paygan (2-rasm).

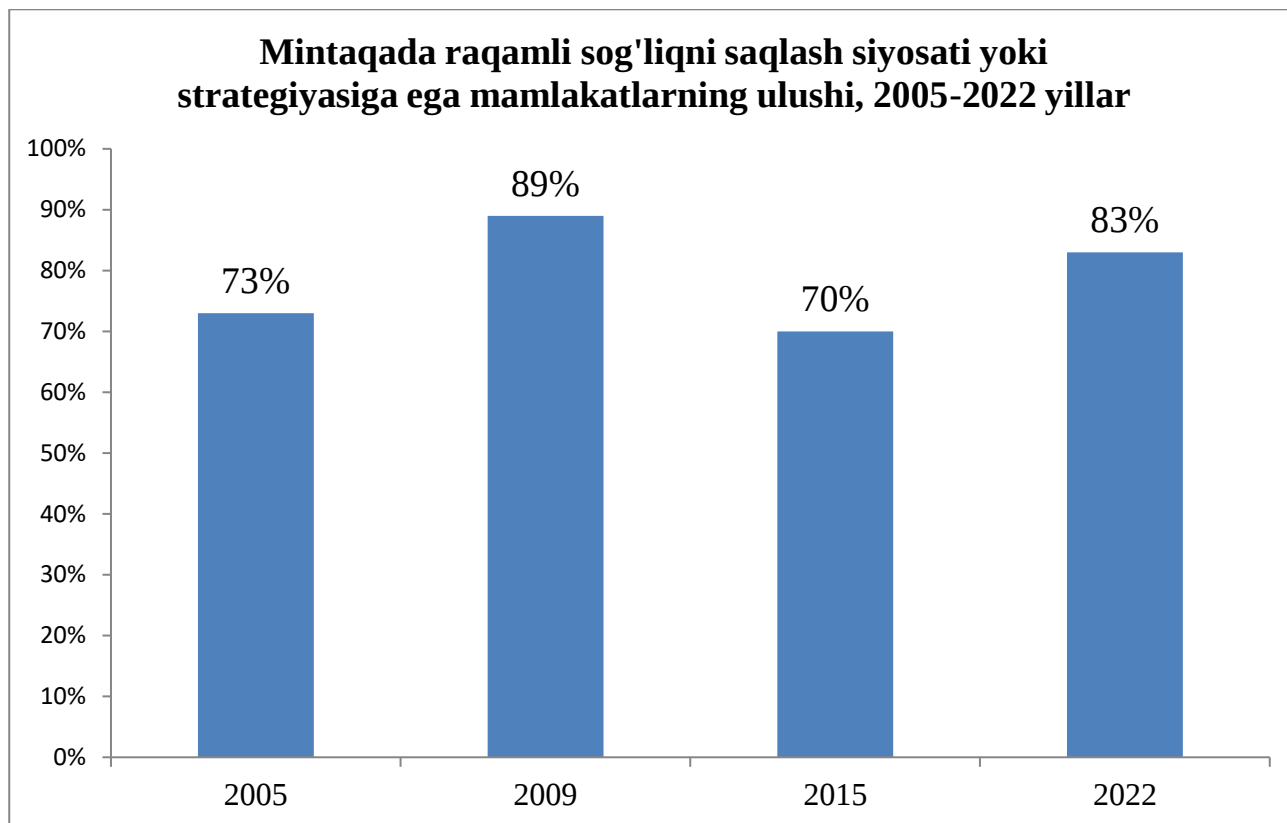
2-rasm. 2012-2022 yillar oralig'ida internet tarmog'iga ulanganlar soni (ming birlikda)

Ushbu ko'rsatkichlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, Internetga ulangan odamlar soni ko'paygani sayin, turli onlayn xizmatlardan, shu jumladan tibbiy xizmatlardan foydalanish ham sezilarli darajada oshadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti manbalariga ko'ra, raqamli sog'liqni saqlash yechimlari barqaror sog'liqni saqlash tizimlari va umumiy tibbiy qamrovning ajralmas tarkibiy qismidir. Raqamli sog'liqni saqlash tashabbuslari salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun sog'liqni saqlash ehtiyojlariga javob berishi va kengroq sog'liqni saqlash ekotizimining bir qismi bo'lishi kerak. Ular ishonchli raqamli sog'liqni saqlash milliy strategiyasi yoki shunga o'xshash mintaqaviy strategiya hujjatiga amal qilishlari kerak.

Bundan tashqari, Jahon Sog'liqni saqlash tashkilotining "Transformatsiya jarayonining uzluksizligi" nashrida 2020 yilda tasdiqlangan PF- 6970-sonli Prezident Farmoni "Raqamli O'zbekiston-2030" alohida ijobiy takidlab o'tilgan. Milliy strategiyasida raqamli boshqaruv tuzilmalarini mustahkamlash va axborot tizimini rivojlantirish uchun ishonchli kompleks platforma, shuningdek, zarur keng tarmoq infratuzilmasini yaratishga qaratilgan. Strategiya sog'liqni saqlashni raqamli transformatsiya qilish bo'yicha besh yillik harakatlar rejasini o'z ichiga olgan kompleks hujjat bo'lib, tibbiy ma'lumotlarni boshqarish, sog'liqni saqlash axborot tizimi arxitekturasini va raqamli sog'liqni saqlash tashabbuslarini o'z ichiga oladi.

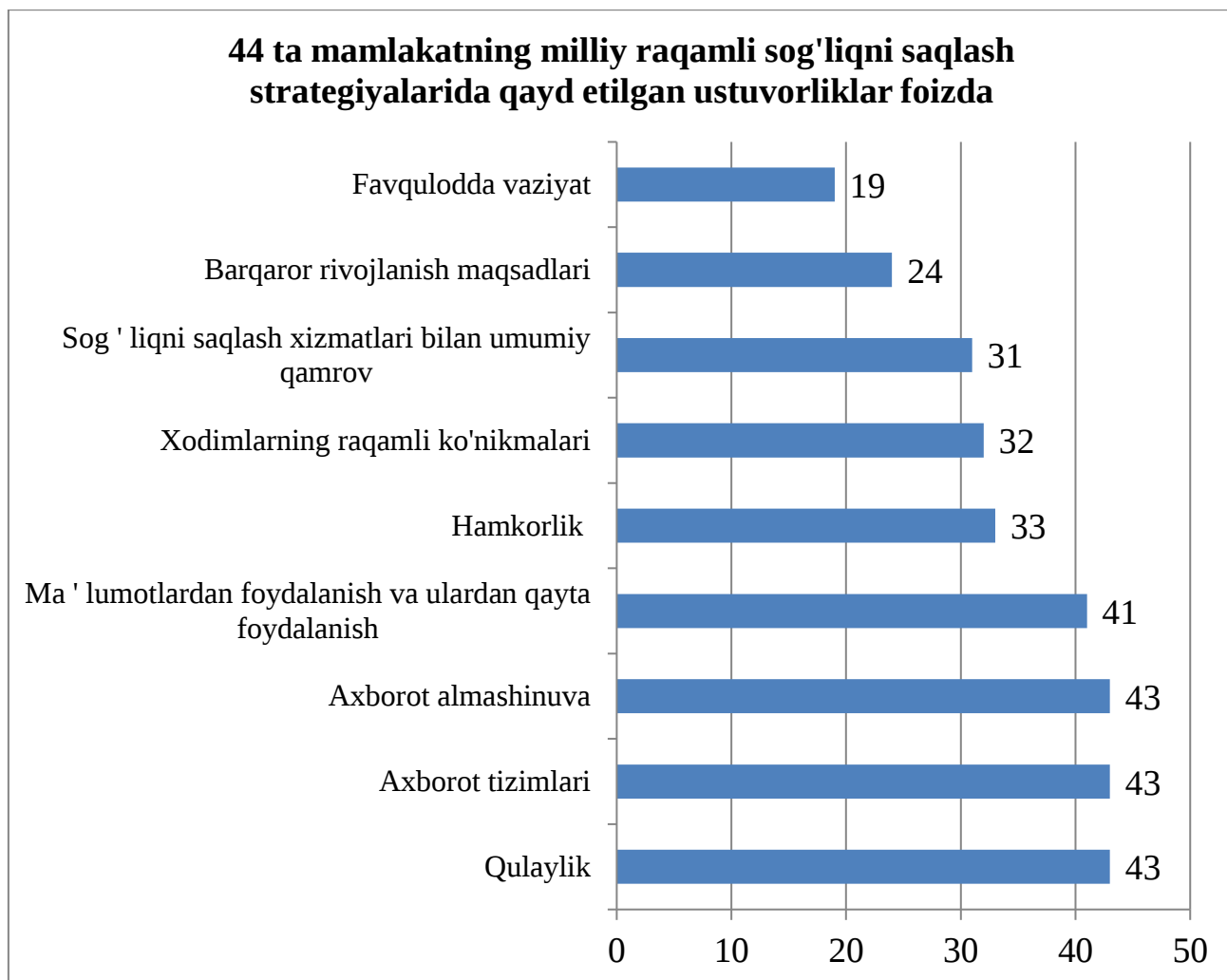
3-rasmda elektron sog'liqni saqlash, raqamli sog'liqni saqlash siyosati yoki strategiyasini amalga oshirish tendensiyalari ko'rsatilgan va ushbu jadvaldagi

ma'lumotlar avvalgi global elektron sog'liqni saqlash tadqiqotlari natijalariga asoslangan. 2022 yilgi ma'lumotlar 100% ishtirok darajasini hisobga olgan holda oldingi yillarga qaraganda ishonchliroq, ammo respondentlarning ko'pligiga qaramay, elektron sog'liqni saqlash/raqamli sog'liqni saqlash siyosati yoki strategiyasi borligini ko'rsatadigan a'zo davlatlar soni 70% dan oshgan.

3-rasm. Mintaqada elektron sog'liqni saqlash / raqamli sog'liqni saqlash siyosati yoki strategiyasini amalga oshirish tendensiyalari.[5]

Davlat Hukumatining 71 foizi (31 ta 44 ta) raqamli sog'liqni saqlash strategiyasida umumiy sog'liqni saqlash xizmatlarini qamrab olishni alohida ta'kidlagan, garchi hisobot beruvchi a'zo davlatlardan bittasi bo'lsa-da, sifat, xavfsizlik va samaradorlikni yaxshilashni strategik ustuvor vazifalar sifatida ko'rsatgan. Bundan tashqari, respondentlarning 93 foizi (41 dan 44) ma'lumotlarga kirishni kengaytirishni ham strategik ustuvorlik deb hisoblaydilar va ularning 98 foizi (43 dan 44) ma'lumotlarga kirishni strategik ustuvorlik deb hisoblaydilar (4-rasm).

4-rasm. Raqamli sog'liqni saqlash milliy strategiyalarida ko'rsatilgan ustuvorliklar.[5]

Ushbu so'nggi natija shuni ko'rsatadiki, raqamli sog'liqni saqlash strategiyasini ishlab chiqishda a'zo davlatlarning yarmidan ko'pi raqamli sog'liqni saqlash texnologiyalarining jamoatchilikning sog'liqni saqlash favqulodda vaziyatlariga tayyorgarlik ko'rish va javob berishda muhim rol o'ynashini tan olishdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 1 maydagi PF-140 sonli "Sog'liqni saqlash tizimini raqamlashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmoni
2. O.V. Simakov , V.A. Kondratyev "MDH mamlakatlarida elektron sog'liqni saqlashni rivojlantirish". Axborot jamiyati 2016 No 4- 5. 104-satr .

3. N.V. Shakel , M.S. Qo‘riqchi minorasi Ablamaeko “Tibbiyot xodimlari va bemorlar: elektron sog‘liqni saqlash sharoitida o‘zaro aloqa.” Minsk “Ekoperspektiv” 2020 yil

4. www.stat.uz – O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika agentligining sayti.

5. <https://www.who.int>-Jahon sog‘liqni saqlash tashkilotining sayti